

I *Gapel* i Treucen-Distriktet dannede Arbejderne i et *Glasværk* et kooperativt Forbund, som skulde lede Fabrikken med Bistand af Finansministeriet, der indrømmede dem Kredit til et Beløb af 1 Mill. Kr. til 1 pCt. Andelsbanken i Prag gav ogsaa Kredit paa meget lempelige Betingelser. Den tidligere Ejer overlod Forbundet Varelageret med 30 pCt. Rabat, Raamaterialer til Indkøbspris og Ordre til en Værdi af 500 000 Kr. Endvidere paatog han sig at blive ved Virksomheden i nogen Tid for at raade de ny Ejere. Arbejderne havde imidlertid meget store Vanskeligheder, og sluttelig holdt de op med at deltage i Fabrikkens Ledelse. Man fandt det nødvendigt at nedsætte Lønnen med fra 10 til 17 pCt.

I *Telegrafia-Fabrikken* i Bardubice blev der indført et Udbyttedelingssystem, idet der blev overdraget Arbejderne Aktier i Fabrikken: een Aktie for de første fem Aars Tjeneste, og een Aktie til for hver yderligere tre Aars Tjeneste.

Foruden de ovenfor omtalte Tilfælde, hvor Udbyttedeling blev indført ved Overenskomst, er der mange Tilfælde, hvor Arbejdsgiverne har sat endog meget betydelige Summer til Side til Arbejderne i Forhold til det realiserede Udbytte, i Særdeleshed ved Jul og Nytaar. Disse Summer er enten blevet kontant uddelt til Arbejderne eller overladt til Velfærdsinstitutioner som f. Eks. Syge- og Invalidekasser.

Ifølge en norsk Beretning*) har den kendte *Skotøjsfabrik Bata*, der daglig producerer 25 000 Par Sko, en Ordning, hvorefter Arbejderne faar Andel i Udbyttet.

Ved Indgangen til de forskellige Afdelinger af Fabrikken er opslaaet Regnskabsuddrag, der angiver Afdelingens Driftsomkostninger specificerede og Produktionens Værdi for den sidst forløbne Uge og Tallene for den tilsvarende Uge Aaret forud. De specificerede Udgifter var Lønninger, Bidrag til Sygekasse, elektrisk Strøm, Opvarmning, Maskindele, Materialer, Afskrivninger, Renter og Skatter. Af Forskellen mellem Produktionsværdien og Driftsomkostningerne faar de dertil berettigede Arbejdere 40 pCt. til lige Deling.

Omkring Nytaar 1925 udgjorde Andelen i Udbyttet 30—50 pCt. af den almindelige Ugeløn. Berettigede var de Arbejdere, der havde været 1 Aar i Virksomheden og som var fyldt 20 Aar, undtagelsesvis yngre Arbejdere, som havde paarørende at forsørge.

Da Ordningen blev indført, udviste kun et Par Afdelinger god Gevinst og flere Tab. Efter et halvt Aars Forløb havde samtlige Afdelinger gode, om end meget forskellige Resultater.

*) Se Sociale Medd. 1925, S. 134, der gengiver Hovedindholdet af en Artikel af Ingeniør Bosæus i »Dagens Nyheter«.